

FIRAT SUYU KAN AKIYOR BAKSANA (1998)

YAŞAR KEMAL (1923 – 2015)

Genel Bakış

Yazarın kaleme almış olduğu son roman serisi olan *Bir Ada Hikayesi* dörtlemesinin ilk cildi, *Fırat Suyu Kan Akıyor Baksana*, 1998 yılında ilk defa *Adam Yayınları* tarafından kitap halinde yayımlanmıştır. Eserin muhtevasıyla ilgili kitabın arka kapağında şu ifadeler kullanılmıştır: “Ege’de yüzleri birbirlerine dönük milyonlarca insanın yerlerinden yurtlarından edilmişin öyküsü anlatılıyor. Sonunda insanoğlunun yol açtığı bir trajedinin romanı”. Birçok cephede mücadele verildikten sonra Türkiye Cumhuriyeti’yle Yunanistan devleti arasında Mübadele Antlaşması imzalanır. Antlaşmaya göre Türkiye Cumhuriyeti devletinin sınırları içinde yaşayan Hristiyan Rumlar Yunanistan’a, Yunanistan devletinin sınırları içinde yaşayan Müslüman Türkler de Türkiye Cumhuriyeti’ne gönderilecektirler. İki devlet arasında imzalanan antlaşma nedeniyle birçok insan yüzlerce, hatta binlerce yıldır yaşadıkları yurtlarını terk etmek zorunda kalmışlardır. Anlatının geçtiği Karınca Adası (Mirmingi) uzamında yaşayan Rumlar, istemsiz bir halde adalarını terk etmek zorunda kalırlar. Onların yerini yeni yerleşimciler doldurmaya çalışır. Üst kademelerde görev yapan kamu memurları terk edilmiş arazileri ve evleri rüşvet karşılığında yeni yerleşimcilere satmaya başlarlar. Anlatının başkarakteri olan Poyraz Musa, ilgili makamlara verdiği rüşvetler karşılığında adanın en güzel evine ve arazisine yerleşmeye çalışır. Adayı terk etmeyi reddeden Vasili Atoynatanoğlu’ysa değişime karşı direnmeye çalışır. İki devletin arasında yapılan antlaşma sonucu göç etmek zorunda kalan halkların içinde buldukları psikolojik durum yazar tarafından detaylı bir biçimde okura yansıtılmak istenir.

Özet

Karınca Adası’nda yaşayan Barba Spiros, Mal Müdürü Abdülvahap Bey’den aldığı mübadele haberini adalılara iletir. Başlangıçta adalılar binlerce yıldır yaşadıkları yurtlarını terk edeceklerine inanmazlar. Fakat zaman içinde çevrede bulunan beldelerde yaşayan insanlar adaya gelip mülk satın almaya çalışırlar. Adada yaşayan Hristiyan Rumların Yunanistan’a gideceklerini yazan emir bir yüzbaşı tarafından getirilir. Bunun üzerine Karınca Adalılar bir Mayıs sabahı teknelerine binip adalarını terk ederler. Adayı terk etmeyi reddeden ve sevdiği kız olan Aliki’nin bir gün adaya geri döneceğini ümit eden Vasili, bir kaçak olarak adada kalır. Bir gün adayı terk eden muhacirlerin geri döneceklerini ümit ederek adaya yerleşmeye çalışacak olan ilk yabancıyı öldürmeye ant içer. Kendisine Kuvayı Milliyeci görünümü veren eski bir savaş gazisi olan Poyraz Musa, ilgili makamlara rüşvet vererek Manolis’in evini ve Yanini’nin yel değirmenini satın alır. Adada yalnız ve kaçak olma durumu Vasili’nin psikolojisini derin bir şekilde etkiler. Bir kediyle dostluk eden Vasili Poyraz Musa’yı gizlice gözetler ve onu öldürmek istese de vicdanı bunu yapmaya izin vermez. Savaş sırasında bir Bedevi Emirinin kardeşini öldürmüş olan Poyraz Musa, kan davası güdülmesinden ve öldürülmekten korktuğu için köşe bucak kaçmaktadır ve adasını değiştirmektedir. Yunanistan’a gitmiş yaşlı bir kadın olan Lena, adaya kaçak olarak geri döner. Bir gece kayığıyla denize açılan Poyraz Musa alabora olur ve Vasili tarafından kurtarılır. İlk başlarda birbirlerini öldürmek isteyen iki yabancı, zaman içinde birbirlerini tanımaları üzerine can dostu olurlar. Poyraz Musa Vasili’ye yaşadıklarını ve adaya yerleşme sebebini anlatır. Vasili, daha önce öldürmeyi düşündüğü Poyraz Musa’yı korumak için elinden geleni yapacağına söz verir. Böylece farklı dinlere ve etnik kökenlere mensup olan iki arkadaş adada kendileri için yeni bir yaşam alanı oluşturmaya çalışırlar.

Kişiler

Poyraz Musa (Abbas) Savaş sırasında Bedevi Emirinin kardeşini öldürmesi üzerine adını değiştirip Karınca Adası’na yerleşir. Savaşın ve göçün neden olduğu acıların kurbanlarından biridir. Hayatta kalma mücadelesi veren karakter ilgili makamlara rüşvet vererek Karınca Adası’na yerleşir ve yeni bir hayat kurmaya çalışır.

Vasili Atoynatanoğlu Memleketini terk etme düşüncesini kabullenemeyen karakter mübadelenin ardından adada kaçak hayatı yaşamaya başlar. Yaşadığı ada onun bütün hayatını oluşturmaktadır. Bundan dolayı doğup büyüdüğü toprakları terk etmeyi reddeder. Savaş yıllarında yaşadığı travmaların ardından adada yalnız kalmıştır ve halkına özlem duymaktadır.

Lena Beş oğlunu Çanakkale'de kaybetmiş olan yaşlı kadın karakter, birçok talibi olmasına rağmen Yordanis Gözükaraoğlu'ndan başkasını düşünmez. Oğullarının Mustafa Kemal Paşa'nın yanında olduğuna kendisini inandırmıştır. Yunanistan'a gittikten bir süre sonra adaya duyduğu özleme dayanamayan Lena bir kaçak olarak geri döner.

Emir Selahaddin Sultan Urfa'da Fransızlara karşı mücadele etmiş bir Osmanlı zabiti olan Poyraz Musa, savaşın ardından Yezidileri ve Arapları öldüren çetelere katılmıştır. Bedevi Emirinin kardeşinin öldürülmesinin ardından Poyraz Musa Selahaddin Sultan'a sığınır. İstanbul'da ve Fransa'da eğitim almış olan anlatı kişisi oldukça otodidakt bir karakterdir. Çoğu zaman yazarın dünya görüşünün sözcülüğünü yapar.

Anlatıda önemli rolleri olan diğer karakterlerin isimleri şunlardır: Mal Müdürü Abdülvahap Bey, Nüfus Müdürü Üzeyir Han, Tapucu Talip, Kaymakam, Kadri Kaptan, Emire, Melek Hanım, Hançerli Efe, Doktor Selman Sami, Yordanis Güzeloğlu, Kavlakzade Hacı Remzi Efendi, Perikles Karagüloğlu, Kürt Haydar, Cemil, Ali Paşa Selim Bey, Yüzbaşı, Uğur İncelik Berberi Nuri, Alikı, Hariklia, Panosaki vd.

Öykü

Poyraz Musa'nın Adaya Çıkması ve Bir Karartının Onu Takip Etmesi Karınca Adası'na doğru kürek çeken Poyraz Musa karaya ulaşır ve içine girdiği yel değirmeni ona babasıyla değirmende çalıştığı yılları hatırlatır. Adadaki bitkinlerin ve unun kokusuyla çocukluk yıllarını hatırlar. Adada bulmuş olduğu boş eve doğru giderken etrafta bir karartının dolaşmakta olduğunu fark eder. Terk edilmiş olan adada bir hareketliliğin olduğunu görmesi onu tedirgin eder. Fakat kayıktaki eşyalarını alıp onları bulduğu boş eve taşır. Yatağına uzanır uzanmaz uyuyan Poyraz Musa rüyasında kanatlı atlarla gezindiğini ve uçsuz bucaksız denizin enginliğini görür. Adaya yerleşmek niyetinde olan Poyraz Musa ertesi sabah gerekli işlerle uğraşır. Fakat bir karartının kendisini sürekli olarak takip ettiğini fark eder. Kayığına binip kasabaya doğru ilerleyen Poyraz Musa karartının kendisine el salladığını görür. Adaya geri dönüp karartının kim olduğunu görmek ister fakat el sallayan kişi ortadan kaybolmuştur.

Poyraz Musa'nın Yöneticileri Tanıması En şık kıyafetlerini ve kalpağını giyen Poyraz Musa, Uğur İncelik Berberi Nuri'nin dükkanına gelir ve tıraş olmaya başlar. Beyoğlu'nun en meşhur berberi olan Nuri savaşın ardından kasabaya iskan edilmiştir. Nuri Rumların kasabadan gönderilmiş olmalarından oldukça rahatsızdır. Zira onların gitmesiyle bölgede hiç usta kalmamış ve nüfus tamamen değişmiştir. Poyraz Musa Nuri'nin söylediklerinden hoşlanmaz ve Rumları kendilerinin göndermiş olduklarını söyler. Ardından Poyraz Musa Nuri'ye Kaymakamın, Mal Müdürünün ve Nüfus Müdürünün nasıl kişiliklere sahip olduklarını sorar. Nüfus Müdürünün haricinde geriye kalan bütün üst kademeli memurlar rüşvetçidirler. Kaymakam ve Mal Müdürü aldıkları rüşvetler sayesinde İstanbul'da yalılar satın almışlardır. Rumların evlerini açık arttırmayla satmaktadırlar ve hazine mallarını kelepir fiyattan peşkeş çekmektedirler. Nüfus Müdürü soyunun övülmesini çok sevmektedir. Nuri Poyraz Musa'ya Mal Müdürüyle görüştüğünde onun soyunu övmesini önerir. Çizmelerini boyatmasının ardından Poyraz Musa Mal Müdürünün makamına gider ve hademeye onu görmek istediğini söyler.

Poyraz Musa'nın İsteddiği Mülkleri Kendi Üzerine Devrettirmesi Önemli kişileri seslerinden tanıyan Mal Müdürü, Poyraz Musa'yı kapıda karşılar. Mal Müdürü Abdülvahap Bey Poyraz Musa'yı bütün saygısını göstererek bir koltuğa oturtur. İki karakter birbirlerini dikkatlice gözlemleyip birbirlerini tartarlar. Ardından Poyraz Musa Abdülvahap Bey'e Urfa'da düşmana karşı nasıl mücadele ettiklerini anlatır ve Poyraz Musa adının Mustafa Kemal'in yakın dostu Ali Saip Bey tarafından kendisine verildiğini söyler. Abdülvahap Bey de Çanakkale'de düşman ordularıyla nasıl savaştıklarını ve adalarda yaşanan trajik olayları anlatır. Daha sonra Poyraz Musa Abdülvahap Bey'e Karınca Adası'nın bir haritasını çizip yerleştiği evi gösterir ve gösterdiği evle yel değirmenini satın almak istediğini söyler. Satın alınmak istenen ev Çorbacı Manolis'ten, yel değirmeni de Yanini'den kalmıştır. Abdülvahap Bey Poyraz Musa'ya savaşta yaşadıkları zorlukları ve bölgeye yerleştirilen muhacirlerin zor durumlarını anlatarak para istediğini belli eder. Poyraz Musa Mal Müdürüne sekiz altın verir ve ikili anlaşmaya varır. Bunun üzerine Abdülvahap Bey Poyraz Musa'ya evin ve yel değirmeninin devir işlemleri için elinden geleni yapacağını ve Tapu Memuru Talip'e ne kadar para verilmesi gerektiğini söyler. İkili

Tapucu Talip'in yanına gider. Mal Müdürü ona Poyraz Musa'nın nereyi satın almak istediğini söyler. Talip devir işlemleri için gerekli dosyaları almaya gider. Bu sırada Poyraz Musa adından, kalpak ve çizmeden Poyraz Musa'nın eski bir Kuvayı Milliyeci olduğunu anlar. Poyraz Musa Talip'e bir altın vermek ister fakat onun Kuvayıcı olduğunu düşünen Talip, kendisine verilmek istenen parayı kabul etmez ve bir kahramandan para alamayacağını söyler. Gerekli işlemler yapılır ve evle yel değirmeni Poyraz Musa'ya devredilir. Başlangıçta Poyraz Musa'nın kim olduğunu anlayamamış olan Abdülvahap Bey, ondan özür dileyerek parasını geri verir. Poyraz Musa hiç düşünmeden parasını geri alıp onu kesesine geri koyar. Onun duruşundan ve kılığında oldukça etkilenmiş olan Abdülvahap Bey, Kaymakama ondan bahsetmek için sabırsızlanır.

Poyraz Musa'nın Resmi İşlemleri Bitirip Adaya Geri Dönmesi Ardından Poyraz Musa Nüfus Müdürü Üzeyir Han'ın makamına gider. Üzeyir Han'ı görür görmez Çeçen soyuna güzellmeler yapar ve Kafkasya'yı över. Kendisinin de bir Kafkasyalı olduğunu ve Toroslardaki Uzunyayla'ya göç etmek zorunda kaldıklarını söyler. Üzeyir ve Poyraz Musa arasında Kafkasya tarihi ve Üzeyir'in İsa'dan Önce yedi yüz yılına kadar uzanan soyuyla ilgili bir sohbet gerçekleşir. İnanışa göre ateşi tanrılardan çalıp insanlara getiren Prometheus'u Kafkasyalılar kurtarmışlardır. Üzeyir Han, çok sevdiği Poyraz Musa'nın nüfus cüzdanını hemen çıkarttırır. Ardından Üzeyir Han'ın evine gidilir ve Kafkasya'dan uzun uzadıya bahsedilir. Ertesi sabah Üzeyir Han Poyraz Musa'yı Kaptan Kadri'ye götürür. Kaptan Kadri Poyraz Musa'ya adada nasıl balık tutması gerektiğini anlatır ve onu bir Rumdan aldığı teknesiyle adaya götürür. Poyraz Musa Karınca Adası'na varmak üzereyken karartıyı yeniden görür.

Adalıların Adadan Gönderileceklerini Öğrenmeleri Mübadele Antlaşması'nın yapılacağı haberi Barba Spiros tarafından Karınca Adalılarına duyurulur. Abdülvahap Bey'den Yunanistan'a gönderileceklerini öğrenen Barba Spiros adalılara eşyalarını bir an önce satmalarını önerir. Adalılar ne olup bittiğini anlayamazlar ve üç bin yıldır yaşadıkları ata topraklarını terk etmeleri gerektiğine inanmazlar. Barba Spiros Abdülvahap Bey'in sözüne güvenebileceklerini ve onun mübadelenin gerçekleşmemesi için çok çaba sarf ettiğini söyler. Barba Spiros Çanakkale cephesinde savaşmış ve Lena beş oğlunu savaşta kaybetmiştir. Mevcut devlete hiçbir zararı dokunmamış olan yöre halkı aldıkları haber üzerine çok şaşırırlar ve adayı terk etmek istemezler. Zira Yunanistan'ı hiç bilmemekte idiler ve orada hiçbirinin tanıdığı yoktur. Yordanis Güzeloğlu Çanakkale'de bir bacağını kaybetmiştir. O Barba Spiros'un söylediklerine inanmaz ve adadan gönderilemeyeceklerini söyler.

Perikles'in Adayı Terk Edişi Kavlakzade Hacı Remzi Efendi Perikles Karagüloğlu'yla görüşmek için adamlarıyla birlikte kasabadan adaya gelir. Hacı Remzi Efendi Perikles'e mübadelenin gerçekleşeceğini söyler ve ondan eşyalarını kendisine satmasını ister. Aksi halde Perikles'in bütün malları ve mülkü yok pahasına satılacaktır. İki arkadaşı Sarıkamış'ta Ruslara karşı birlikte savaşmışlardır. Perikles Hacı Remzi Efendi'yi donmaktan kurtarmış ve onu Sivas'taki askeri birliğe teslim etmiştir. Hacı Remzi Efendi uzun zamandır Perikles'in teknesini satın almak istemektedir. Fakat Perikles Hacı Remzi Efendi'ye teknesini ona satacağını söyleyemez. Bunun üzerine Hacı Remzi Efendi savaş sırasında canını kurtarmış olan arkadaşına ırkçı söylemlerde bulunur ve teknenin kendisine satılmaması durumunda kızını dağa kaçırarak Perikles'i tehdit ettikten sonra adadan ayrılır. Bir gece bütün eşyalarını teknesine yerleştiren Perikles, kimseyle vedalaşmadan ailesiyle birlikte Yunanistan'a doğru yola çıkar. Adalılar Perikles'in sessiz ayrılışından dolayı üzülürler ve içinde buldukları durumun ciddiyetini daha iyi anlarlar.

Adalıların Adayı Terk Etmeleri Adanın en meşhur balıkçısı olan ve birçok usta yetiştirmiş olan Panos Valyanos'un adada kalması için imza toplanır ve bölgede yaşayan her sakin onun gönderilmemesi için imza verir. Fakat bu girişimin olumlu sonuç vermeyeceğini anlayan Panos, teknesini oğlu gibi gördüğü Kadir'e satar. Panos Kadir'e, eğer adaya geri dönebilirse tekneyi beraber işletebileceklerini söyler. Adalıların Yunanistan'a gönderileceklerini öğrenen diğer yerliler, akın akın adaya gelmeye başlarlar ve mal mülk satın almaya çalışırlar. Fakat adalılar gelenlere hiçbir şey satmayınca adaya yapılan yabancı akını kesilir. Adaya gelen bir yüzbaşı yerlilere, Mayıs ayına kadar adayı terk etmeleri gerektiğini söyler ve onlara çıkarılan emri verir. Emri defalarca okuyan yerel halk adadan gönderileceğine hala inanmamaktadır. Bir Mayıs sabahı adalılar, teknelerine binip Yunanistan'a doğru göç etmeye başlarlar. Bir gün adaya geri dönebilecekleri konusunda umutlulardır. Vasili Atoynatanoğlu adayı terk etmeyen tek kişi olur.

Vasili'nin Adada Kaçak Hayatı Yaşamaya Başlaması Adadan ayrılan tekneleri hüzünlü bir ruh haliyle izleyen Vasili, adalıların topraklarını kolayca bırakmış olmalarına içerler. Zira adadan ayrılan çoğu kişi adayı terk etmeyeceklerini söylemiştir. Vasili sözlerini tutmamış olan adalılara içten

içe sitem eder fakat onlara uzun süre kızgın kalamaz. Adaya gelen ilk yabancıyı tüfeğiyle vurmaya ant içmiş olan Vasili, adanın içinde hayaller kurarak gezinir. Kendisini adanın güzel kızlarıyla ilişkiye girerken hayal eder. Yıllar önce ailesiyle birlikte adadan ayrılmış olan Alik'i hayal eder ve onunla birlikte olduğunu düşünür. Adadaki insansızlıktan kaynaklı olarak bunalır ve kurduğu hayallerle sabrını tazeler. Yel değirmeninde bulunduğu pembe başörtüsündeki kadın kokusundan tahrik olur ve başı döner. Başörtüsünün Alik'e ait olduğunu düşünür ve onun Amerika'ya gitmiş olmasından üzüntü duyar. Alik, on yaşındayken Vasili'yle aşk yaşamaya başlamıştır. Alik, Amerika'ya gitmeden önce Vasili'ye aradan yıllar bile geçse bir gün mutlaka adaya geri döneceğini söylemiştir. Vasili, adada beklemesinin asıl sebebinin Alik olduğunu kabullenir.

Vasili'nin Poyraz Musa'yı İlk Görüşü Adanın çakıllıklı kıyısına bir adamın geldiğini gören Vasili başlangıçta mutlu olur. Fakat daha sonra kendisine verdiği sözü hatırlayınca tedirgin olur. Adam, kayığıyla birlikte adanın etrafında dolaştıktan sonra uzaklaşır. Vasili adamın adaya neden geldiğini tahmin etmeye çalışır. Onun iyi niyetli bir kaçak olduğuna kendisini inandırmak ister. Adadaki bir kediyi arkadaşlık eden Vasili, başına gelen felaketi sebebi, yakın geçmişteki savaşlarda yaşanan acıları, insanoğlunun ahmaklığını, Alik'i ve adaya gelen adamı düşünür. Üç gün sonra adam yeniden sahilde görünür. Onu eşyalarıyla gören Vasili, onu öldürüp öldürmemek konusunda kararsız kalır. Adada gezinen adamdan rahatsız olan Vasili, onun kayığına binip uzaklaştığını görünce ardından bakabilir.

Vasili'nin Poyraz Musa'yı Öldürmeyi Düşünmesi Poyraz Musa'nın adadan uzaklaşmasını izledikten sonra Vasili, savaş yıllarında yaşadığı acı olayları hatırlar. Ölen insanların yüzlerini görür ve canını nasıl zor kurtardığını düşünerek bunalır. Yeşil başörtüsünü gördükçe Alik'i düşünür ve kendisini onunla sevişirken hayal etmeye çalışır. Sabah erken saatlerde teknesine binerek kediyi birlikte balığa çıkar. Savaş yıllarında yaşadığı acıların dehşetine kapılır ve adaya gelen Poyraz Musa'yı öldürmeyi kafasına koyar. Karaya geri dönmemesinin ardından, kediyi birlikte, elindeki tüfikle Poyraz Musa'yı beklemeye başlar. Adanın yakınlarından geçen her teknede Poyraz Musa'yı görür gibi olur ve sabırsızlığı artar. Yabancı olarak gördüğü kişileri adaya almamaya kararlıdır. Savaş yıllarında bir köyde yangın çıkaran ve yangından kaçmaya çalışan herkesi öldüren yüzbaşıyı düşünen Vasili, o yüzbaşının Poyraz Musa olduğuna kendisini inandırmaya çalışır. Bir süre sonra Poyraz Musa Kadri Kaptan'ın teknesiyle adaya varır ve eşyalarını karaya indirir. Vasili onları bir tepenin üstünden gözletmektedir.

Vasili'nin Bunalımı ve Poyraz Musa'ya Ne Yapması Gerektiğini Düşünmesi Poyraz Musa'yı öldüremeden oradan uzaklaşmış olan Vasili derin düşüncelere dalar. Savaş yıllarında köyde tanık olduğu olayı yeniden hatırlar ve bu düşünceler onu dehşete düşürür. Köye gelen askerlere yardım etmeyen yerlileri hiç acımadan kurşuna dizmiş olan yüzbaşı, inançlarını ve ulusunu bahane ederek eylemlerini meşrulaştırmaya çalışmıştır. Bir Arap Emirinin de, Arabistan çöllerinde yaşayan Yezidileri öldürmüş olduğunu duymuş olan Vasili, Poyraz Musa'yı Emire benzetir. Bir kedinin haricinde hiçbir dostu olmayan ve yalnız bir kaçak olan Vasili'nin psikolojisi yaşanan olaylarla gözler önüne serilir. Poyraz Musa'yı uyuduğu sırada benzin döküp yakarak öldürmeyi düşünen Vasili bu düşüncesini gerçekleştiremez. Birçok savaş görmüş ve insan öldürmüş biri olarak zaman geçtikçe vicdan duygusu çok daha duyarlı hale gelmiştir.

Vasili'nin Yalnızlığı ve Poyraz Musa'nın Kim Olduğunu Öğrenmeye Çalışması Karınca Adalıların yerleşim yerlerini terk etmelerinin ardından bir başına kalan Vasili, yaşadığı yalnızlığın ve yaşamış olduğu travmaların etkisiyle kendi kendisine ve kediyi konuşmaya devam eder. Devamlı olarak geçmişte tecrübe etmiş olduğu kötü anıları ve Alik'i düşünür. Adayı gezerek keşfetmeye çalışan Poyraz Musa Vasili tarafından takip edilmektedir. Adanın kadınları tarafından unutulmuş başörtüleri takıntılı haline getirmiş olan Vasili, onlara dokunduğunda ve onları kokladığında göç eden kadınlarla beraber olmuş gibi hisseder. Vasili'nin kendi içinde yaşadığı çatışmalar zaman ilerledikçe şiddetlenir. Poyraz Musa da zaman zaman Vasili'yi görür fakat anlatı Vasili'nin bakış açısından ilerlediği için Poyraz Musa'nın neler düşündüğü ve neler hissettiği bilinmemektedir. Zamanda yapılan geriye dönüşlerle savaş sırasında tanıdığı zalim yüzbaşının yaptığı canilikleri hatırlayan Vasili, Poyraz Musa'nın yüzbaşı olduğuna kendisini iyice inandırır. Dolayısıyla Poyraz Musa'nın kim olduğunu merak eden Vasili, onun evde olmadığı bir gün gizlice evine girer. Poyraz Musa'nın sandıklarındaki değerli eşyaları ve paraları gören Vasili, onun önemli bir kişiyi ya da bir zengini soymuş olduğuna kanaat getirir. Dolayısıyla Poyraz Musa, Vasili'nin savaşta tanıdığı yüzbaşı değildir.

Vasili'nin İç Çatışmaları ve Kaçma İsteği Vasili'nin yalnızlığı, iç çatışmaları ve iç dünyasında yaşadığı huzursuz edici durumlar devam eder. Poyraz Musa'nın ardından adaya başka insanlar da gelmeye başlar ve bu vesileyle Vasili Poyraz Musa'nın adını öğrenir. Aradan geçen birkaç gün sonra Vasili kedisıyla birlikte Kaba Ada'ya gitmeye karar verir ve teknesiyle birlikte yola çıkar. Kaba Ada'da kendisi için yeni bir hayat kurmaya çabalasa da doğup büyüdüğü adayı özler ve Poyraz Musa'yı merak eder. Karınca Adası'na geri döndüğü bir gece Poyraz Musa'yla karşılaşır fakat Poyraz Musa Vasili'yi fark etmez. Zira içinde bulunduğu durumdan dolayı Poyraz Musa oldukça düşüncelidir ve kimseyi fark edecek durumda değildir. Poyraz Musa takip edildiğini düşünmektedir ve iyice paranoyaklaşmıştır. Vasili, adanın ücra kısımlarında ve mağara kovuklarında kaçak hayatı sürdürmeye devam ederken Kaba Ada'ya yerleşip yerleşmemek konusunda kararsız kalır. Zira Kaba Ada'da rahat bir hayat kurabileceğini düşünmektedir. Fakat Karınca Adası'nın bulundurduğu imkanlar ona daha cazip görünmektedir. Yabancıların, özellikle Musa'nın, adada mutlu oldukları ve rahat bir yaşam sürdürdükleri düşüncesi Vasili'yi rahatsız eder ve bu düşünceler onun iç çatışmalarını daha da güçlendirir.

İki Karakter İçin Adanın Önemi Fırtınalı bir gecede Musa'nın tekneyle denize açılmış olduğunu gören Vasili onun için endişelenir. Vasili teknesiyle Poyraz Musa'yı kurtarmayı düşünür fakat kısa bir süre sonra bu düşüncesinden vazgeçer. Her geçen gün adaya yeni insanlar gelmeye başlar ve gelenlerin arasında Ali Paşa Selim Bey de vardır. Poyraz Musa ve Ali Paşa Selim Bey arasında geçen diyalogda Abdülvahap Bey'in mübadeleyle ilgili söylediği şeyler yinelenir. İki devlet arasında yapılan anlaşma gereğince Yunanistan'ı terk etmek zorunda kalmış olan Ali Paşa Selim Bey Osmanlı Devleti'ne karşı kin kusar. Poyraz Musa Ali Paşa Selim Bey'e artık Osmanlı diye bir devlet olmadığını, adanın oldukça güzel bir yerleşim yeri olduğunu ve kendisinin bundan sonra Yunanistan'a geri dönemeyeceğini anlatamaz. Poyraz Musa ve Ali Paşa Selim Bey arasında çıkan anlaşmazlık üzerine kavga başlar. İkili arasında geçen kavgaya ve Poyraz Musa'nın adayı nasıl savunduğuna tanık olmuş olan Vasili, Poyraz Musa'yı sevmeye başlamış olsa da onu öldürme düşüncesini takıntı haline getirmiştir. Adaya gelen yeni yerleşimciler, mevcut şartlara dayanamadıkları için kısa sürede adayı terk ederler. Poyraz Musa ve Vasili için Karınca Adası cennetten bir parçayken yeni iskancılar adada yalnızlık ve sefaletten başka bir şey göremezler.

Yeni Yerleşimcilerin Adaya Gelip Geri Dönmeleri Baytar Cemil'le görüşen Poyraz Musa, adaya geldiğinden beri birisi tarafından takip edildiğini ve zaman zaman onu gördüğünü söyler. Kendisini izleyen Vasili'yi zaman zaman gözetleyen Poyraz Musa öldürüleceği düşüncesine kapılarak endişe eder. Geçmişte adada yaşamış ve acı olaylara şahit olmuş yaşlı bir doktor olan Selman Sami adaya gelir fakat kısa bir süre sonra Selman Sami adada kalmaya dayanamadığı için orayı terk eder. Bir süre sonra adaya gelen Kadri Kaptan, adada uzun süre kalmamak konusunda karardır. Gece vakitlerinde evinin verandasında Hançerli Efe'yle karşılaşan Poyraz Musa onunla konuşmaya başlar. Aydınlanı olan Hançerli Efe, Çakırcalı Efe'nin en sadık kızanlarından birisidir. Çakırcalı Efe ölürken onun yanında bulunmuş ve onun öldüğünün anlaşılması için kafasının kesilip saklanması için etmiştir. Bir süre Karıncalı Dağ'da çeteyle birlikte saklanmış olan Hançerli Efe, adamlarıyla birlikte adaya yerleşmek istemektedir fakat adanın onlara yeterli gelmeyeceğini düşünmektedir. Kolluk kuvvetleri tarafından her yerde arandığını söyleyen Hançerli Efe, af çıkar çıkmaz memleketine geri döneceğini söyler. Bir süre sonra Hançerli Efe de adadan ayrılır.

Lena Ana'nın Adaya Geri Dönmesi ve Vasili'nin Poyraz Musa'yı Kurtarması Gelen her yabancıların adayı terk etmesinin ardından Poyraz Musa ve Vasili bir başlarına kalırlar. Adada kalan iki karakter Çanakkale ve Sarıkamış cephelerinde yaşadıkları felaketleri düşünürlerken bir yandan da yalnızlıkla mücadele etmektedirler. İki farklı etnik kökene mensup olan karakterlerin yaşadıkları acılar ve gelecekle ilgili özlere neredeyse birebir aynıdır. Birkaç gün sonra Kadri Kaptan'ın teknesi adaya yeni bir kaçak daha getirir. Yunanistan'da yaşamayı reddetmiş olan Lena Ana adaya geri dönmüş ve her yerde Vasili'yi aramış olsa da onu hiçbir yerde bulamamıştır. Poyraz Musa'yla Lena Ana tanışıp dost olurlar ve Lena Ana Poyraz Musa'ya Vasili'den bahseder. Poyraz Musa Lena Ana'nın bahsettiği kişi tarafından öldürüleceğini düşünmektedir. Fakat Lena Ana Vasili'nin iyi bir insan olduğunu ve onun kimseyi öldüremeyeceğini söyler. Onların arasında geçen diyalogu gizlice dinlemiş olan Vasili, Lena Ana'nın onunla ilgili söylemiş olduğu şeylere oldukça öfkelenir ve bunun üzerine iki karakteri de öldürmeyi düşünür. Kayığıyla denize açılan Poyraz Musa fırtınaya yakalanır. Başlangıçta Poyraz Musa'nın öleceğini düşünen Vasili sevinir. Fakat bu şekilde düşünmekten pişman olan Vasili, kayığına binip Poyraz Musa'yı kurtarmaya gider.

Poyraz Musa'yla Vasili'nin Dost Olması ve Poyraz Musa'nın Geçmişi Kayığıyla denize açılan Vasili Poyraz Musa'yı kurtarır ve Lena Ana Poyraz Musa'yla ilgilenerek onu iyileştirir. İyileşir iyileşmez boynuna taktığı muskayı soran Poyraz Musa'ya Vasili muskasını getirir ve ona verir. Yapılan iyilikler karşısında minnet duygusunu göstermek isteyen Poyraz Musa Vasili'nin elini öper. Vasili Poyraz Musa'nın bu davranışından dolayı oldukça şaşırır. Lena Ana sayesinde birbirlerini daha yakından tanıyan iki karakterin önyargıları yıkılır ve sıkı dost olmaya başlarlar. Poyraz Musa Urfa'da Fransızlara karşı verdikleri mücadeleden ve yaşanan acı olaylardan bahseder. Doğu cephesindeki savaşın ardından Araplarla Yezidileri öldüren bir çeteye katılmış olan Poyraz Musa, Bedevi Emirinin kardeşini öldürdükten sonra kan davasından dolayı öldürülmekten korktuğu için Emir Selahaddin Sultan'a sığınmıştır. Birçok insanı öldürmüş olan Poyraz Musa'nın peşine başka kabileler de düşmüştürler. Bundan dolayı Poyraz Musa Karıca Adası'na yerleşerek sakin ve huzurlu bir hayat yaşamaya karar vermiştir. Emir Selahaddin Poyraz Musa'yı düşmanlarına teslim etmemiş ve onu saklamıştır. İstanbul'da ve Fransa'da eğitim almış olan Emir Selahaddin sanata ve bilime oldukça düşkündür. Emir Selahaddin Yezidileri öldürmüş olan Poyraz Musa'ya onların kültürlerini ve birikimlerini anlatmıştır. Emir Selahaddin'e göre Yezidi felsefesi insanoğlunun en kadim miraslarından bir tanesidir. Emir Selahaddin Poyraz Musa'dan kendisiyle kalmasını istemiştir. Zira Poyraz Musa Emir Selahaddin'in yanında kaldığı sürece güvende olacaktır. Emir Selahaddin Poyraz Musa'yla savaş ve Mezopotamya kültürüyle ilgili bilgilerini ve düşüncelerini paylaşır. Emir Selahaddin sahip olduğu dünya görüşüyle oldukça aydın bir kişiliğe sahiptir. Bir süre sonra Poyraz Musa Emir Selahaddin'in yanından ayrılma kararı alır. Emir Selahaddin ve karısı ona büyümlü heykelciklerden hediye ederler. Heykelciklerin onu her türlü badireden koruyacağına inanırlar. Poyraz Musa, kendisini uzun süre misafir etmiş olan çiftte heykelciği boynundan hiç çıkarmayacağını söyler. Onların yanından ayrılmadan önce onlara, gerçek adının Abbas olduğunu söyler. Emir Selahaddin'in adamlarının desteğiyle birliğine teslim olan Poyraz Musa İstiklal Madalyası ve yeni bir rütbeyle ödüllendirilir.

Poyraz Musa'nın Yeni Bir Başlangıç Yapmak İstemesi Kendisine verilen heykelciklerden bir muska yaptırmış olan Poyraz Musa köyüne döner. Fakat köy terk edilmiştir ve hiç kimse yoktur. Tanıdık birilerinden neler olup bittiğini öğrenmek isteyen Poyraz Musa arayışa başlar. Poyraz Musa Davut Ali Bey'i bulur ve ikili Çerkeslerin ne kadar ilginç insanlar olduklarından bahsederler. Poyraz Musa Davut Ali Bey'den köyün neden boşaltıldığını öğrenemez. Ali Bey'in hediye ettiği atı kabul eden Poyraz Musa köyü terk etmek zorunda kalır. Bütün geçmişini Vasili'ye anlatan Poyraz Musa, ona Yezidi inancını hatırlatır. İnanca göre bir insan ne kadar kötü bir geçmişe sahip olsa da doğan her yeni günle tazelenir. Benzer geçmişlere sahip olan ikili birbirlerini sevip saygı duymaya başlarlar.

Yeni Bir Başlangıç Poyraz Musa'nın acıklı geçmişini dinlemiş olan Vasili, soyundan adaya ilk yerleşmiş olan dedesinin hikayesini anlatır. Vasili'nin dedesi de hayatı boyunca hep ortadan kaybolmuş ve son gidişinin ardından bir daha adaya hiç geri dönmemiştir. Poyraz Musa Vasili'ye peşindeki adamlardan bahseder. Bunun üzerine Vasili Poyraz Musa'ya endişelenmesinin yersiz olduğunu söyler ve ne pahasına olursa olsun onu koruyacağına söz verir. Üst makamlardaki ilişkilerini kullanan Poyraz Musa Vasili'ye yeni bir kimlik çıkarılmasını sağlar. Yeni dostlar adada kendileri için yeni bir hayat kurmaya karar verirler. Poyraz Musa Vasili'ye ev satın alır. Bunun karşılığında Vasili Poyraz Musa'ya zeytinciliğin ve balıkçılığın püf noktalarını öğretir. Kadri Kaptan da annesiyle birlikte adaya yerleşmeye karar verir ve onun için de bir ev satın alınır. Lena Ana Poyraz Musa'yla birlikte yaşamaya başlar. Adaya yerleşen karakterler yeni hayata başlarlar. Vasili kedisinin adını Poyraz Musa'nın gerçek ismi olan "Abbas" koyar.

Temalar

Ötekileşme Uzun savaş döneminin ardından Yunanistan ve Türkiye Cumhuriyeti devletleri arasında imzalanan Mübadele Antlaşması'yla, Türkiye'de yaşayan Hristiyan Rumlar Yunanistan'a, Yunanistan'da yaşayan Müslüman Türkler de Türkiye'ye göç etmek zorunda kalırlar. Karınca Adası'nda yaşayan Rumlar savaşın ardından ötekileşirler ve istenmeyen kişiler haline gelirler. Fakat ötekileşme durumu halkların dünya görüşlerinden kaynaklanmaktan ziyade iki devletin almış olduğu karardan kaynaklanmaktadır. Zorunlu göç kapsamına giren Rumlar binlerce yıldır yaşadıkları toprakları, evleri ve arazileri terk edip Yunanistan'a gitmek zorunda kalırlar. Onların mallarını ve mülklerini fırsatçı yerleşimciler ucuz fiyattan satın almak isterler ya da üst makamlara rüşvet vererek terk edilen yerleri kendi üzerlerine devrettirirler. Terk edilen topraklar fırsatçı siyasiler için yeni birer rant kapısına dönüşür. Poyraz Musa, çeşitli makamlarda bulunan memurlara rüşvet vererek Karınca Adası'nda bir eve ve yel değirmenine sahip olur.

Arayış Karınca Adası'nda yaşayan yerlilerin Yunanistan'a göç ettirilmelerinin ardından, adada kaçak hayatı yaşamaya başlayan Vasili Atoynatanoğlu başlarına gelmiş olan haksızlığın nedenlerini sorgulamaya başlar. Zira adada yaşayan Rumların mevcut devlete hiçbir zararı dokunmadığı gibi girilen savaşlarda birçok aileden insan şehit ya da gazi olmuştur. Karınca Adalılar iki devlet arasında imzalanan antlaşmanın gerçekliğine uzun bir süre inanamazlar. Fakat adaya gelen bir yüzbaşı onlara verilen emri yazılı bir şekilde verince gerçekle yüzleşirler. Doğu Cephesi'nde savaşmış olan Poyraz Musa, savaşın ardından bir çeteye katılarak Yezidileri ve Arapları öldürmüştür. Öldürülen kişilerin değerli eşyaları çalınmıştır. Bir Bedevi Emirinin kardeşinin öldürülmesi üzerine çeteden ayrılıp kendine yeni bir hayat kurmak isteyen Poyraz Musa, ismini değiştirerek Karınca Adası'na yerleşir. Anlatının başkahramanlarının en önemli amacı kendilerine yeni bir hayat kurmaktır.

Takıntı Karınca Adalıların adayı terk etmelerinin ardından Vasili, adaya yerleşmeye çalışacak ilk kişiyi öldürmeye karar verir. Bu düşünce zaman içinde Vasili'nin en büyük takıntısı haline gelir. Vasili, adaya yerleşmeye çalışan Poyraz Musa'yı gece uyurken benzin döküp yakmayı düşünür. Adada yaşayan biri tarafından izlendiğini sezinleyen Poyraz Musa da, kan davalarını tarafından takip edildiğini ve öldürüleceğini düşünür. Bundan dolayı geceleri uyumakta zorlanır ve sürekli olarak kendisini takip eden kişinin kim olduğunu düşünür. Birçok cephede savaşmış olan iki karakter, yaşadıkları travmalar yüzünden geçmişe saplanıp kalmışlardır. Devamlı olarak geçmişte yaşadıkları acı olayları düşünürler ve bundan dolayı içsel buhranlar yaşarlar.

Arkadaşlık Vasili, kayığıyla denize açılmasından kısa bir süre sonra fırtınaya yakalanan Poyraz Musa'yı kurtarır. Poyraz Musa Vasili'ye olan minnettarlığını göstermek adına onun elini öper. Ardından Poyraz Musa Vasili'ye savaş döneminde yaşadığı acı olayları ve köyünün terk edilmiş olduğunu anlatır. Vasili'ye güvenen Poyraz Musa ona gerçek adını söyler ve Karınca Adası'na neden yerleşmek istediğini anlatır. Birbirine çok benzer geçmişlere sahip olan iki karakter birbirlerini anlayıp sevmeye başlarlar. Kısa süre öncesine kadar Poyraz Musa'yı öldürmek isteyen Vasili, onu tanıdıktan sonra Poyraz Musa'yı canı pahasına korumaya karar verir. Vasili'nin hikayesini dinleyen Poyraz Musa onun için adada bir ev satın alır. Üst makamlardaki ilişkilerini kullanarak ona yeni bir kimlik çıkarttırır ve Vasili'nin adada özgürce yaşamasını sağlar. Vasili de Poyraz Musa'ya zeytinciliği ve balıkçılığı öğretir. İki sıkı dost el ele vererek kendileri için yeni bir hayat kurmaya çalışırlar.

Suçluluk Savaşın ardından bir çeteye katılan Poyraz Musa, öldürdüğü Yezidilerin ve Arapların mallarını çalmıştır. Bir Bedevi Emirinin kardeşini öldürmesi üzerine Emir Selahaddin Sultan'ın yanına sığınır. Emir Sultan Poyraz Musa'ya önemli hayat dersleri verir ve Yezidilerin kutsal inançlarını anlatır. Yapılan savaşların beyhudeliğini ve insan öldürmenin aşağılıklığını Poyraz Musa'ya anlatır. Poyraz Musa Emir Sultan'ın öğütlerinin ardından çetecilik dönemlerinde işlediği suçlardan pişmanlık duyar. Adını değiştirip Karınca Adası'na yerleşerek kendisine yeni bir hayat kurmak ister.

Kişi İncelemesi

Poyraz Musa (Abbas)

(Uyumlu/Duygusal)

Karakter "(...) ipek gömleğinin yakası, Halep işi, işlenmişti. Yeleği kırk düğmeli, en değerli mavi kumaştandı, çarçabuk giyindi kuşandı. Ah, şimdi bir, bir de boy aynası olsaydı da kendine şöyle bir baksaydı. Kravatını çok güzel, özenle bağladı, incili iğnesiyle tutturdu, yaka cebine ak ipek mendilini soktu. Sıra kalpağa gelmişti. Kalpak büyücek bir ipek kumaşa sarılmıştı. Kumaşı açtı, kalpağı eline aldı, bu kalpak gerçek bir astragandı. Kalpağı uzun bir süre başına koymadı. Gözlerini dikmiş elindeki kalpağı seyrediyor, güzelliğine doyamıyordu. Kalpağı, önce Kuvayı Milliyeciler gibi yan geçirdi başına. aynasında baktı, beğenmedi, düzeltti". Doğu Cephesi'nde Fransızlara karşı savaşmış ve savaşın ardından bir çeteye katılıp Yezidileri ve Arapları öldürüp değerli mallarını çalmış olan Poyraz Musa, içsel olarak oldukça duyarlı bir karakter olmasına rağmen düşünceleriyle davranışları birbirleriyle örtüşmezler. Köyünde geçirdiği masum çocukluk yıllarıyla savaş boyunca şahit olduğu vahşeti düşünmeyi takıntı haline getirir. Bedevi Emirinin kardeşini öldürdükten sonra Emir Sultan'ın evine sığınır. Ondand aldığı hayat dersleriyle geçmişte işlediği suçlardan pişmanlık duyar ve yeni bir hayata başlamak ister. Karınca Adası'nı kendisi için en uygun yer olarak gören Poyraz Musa, kurnazlığını ve sivri zekasını kullanarak adada mülk sahibi olur. Öldürdüğü Yezidilerin inancından yola çıkarak yeni doğan günle kendisine yeni hayat kurmaya çalışır. Fakat geçmişte yapmış olduğu kötülükler ve işlediği suçlar onun peşini bir türlü bırakmaz.

ÖRNEK ANILAR

Endişeli Poyraz Musa, geçmişte işlemiş olduğu suçlardan dolayı sürekli olarak endişe duymaktadır. Bir kararlı tarafından devamlı olarak takip edildiğini düşünür: "Akşama doğru, ilk girdiği eve gene girdi, içini korkuya benzer bir şeyler sardı, ben bu evi istemem, dedi, bu ev perili... Pencereden karşı tepeye, yel değirmeninin o yanlara bakınca, gene belli belirsiz karartıyı gördü. Bu kararlı insan karartıydı ya, insan karartıysa, neden yanına gelmiyordu?".

Kurnaz Poyraz Musa nabza göre şerbet verme konusunda deneyim sahibidir. Çıkarıcı kamu memurlarıyla nasıl anlaşılacağını bilmektedir: "Poyraz Musa telaşla elini cebinin iç cebine attı, ışıldayan bir kara kadife kese çıkardı, kesenin doluluğu Abdülvahap Beyi sevindirdi, yüzüne mutlu bir gülümseme geldi oturdu. Poyraz Musa da onunla birlikte gülümserken kesenin büzgü ipini çekti, içinden beş altın aldı Müdürün önüne koydu. Müdürde hiçbir kıpırdanma olmadı, gülümseyen yüzü acılı, zavallı, kahra uğramış bir yüze dönüştü".

Dalkavuk Nüfus Müdürü Üzeyir Han'ın soyunun övülmesinden hoşlandığını bilmektedir. İstediklerini elde etmek için ona dalkavukluk eder: "Evet, Han Hazretleri, şimdi ben burada, bir kasabada nüfus memurluğunun küçük bir odasında, kurt yemiş, bacakları kırık bir masaya oturmuş, ali bir Hanla karşı be karşı duruyor, heyecanımdan tir tir titriyorum. Bir Han ki, ne Çin, ne Türkmen, ne de Moğol Hanlarına benzer. O, ulu Kafkasın, ulu Çeçenin Hanıdır. Bizim Uzunyayla Türkmeninin Aşığı ne demiş, şahin kocamakla vermez avını, taaa eskiden kurt eniği kurt olur. Ben şimdi burada bir ulu Kafkas kartalının, Hanının karşısında hürmet ve sadakatle, bir teba olarak eğiliyorum".

Duyarlı Poyraz Musa, yaşamın, paylaşmanın ve alın terinin değerini bilmektedir: "Poyraz mutlu, gülümseyerek başını yastığa koyarken, gözleri yaş içinde kalmış, hey insanoğlu, güzelim insanoğlu, sen ne biçim bir yaratıksın böyle, ne anlaşılmaz... Onun düşmanları yoktu... O hiçbir yaratığa düşman değildi. Kurda kuşa, börtü böceğe, yılanı çiyana hayrandı. Her yaratığın bir güzelliği vardır, bir güzel yanı. Ne demiş ermiş Tanasi, yeter ki bir damla insan teri boşa gitmesin. İnsan soyunun güzelliği alın terindedir. Hey bre Tanasi, boşa giden, insanın karnına girmeyen bir buğday tanesi, bir tek zeytin, bir elma, bir... Neye, ne kadar alınteri dökmüşse insanoğlu hepsi bizden sonra bu adaya geleceklere analarının sütü gibi helal olsun, demiş ermiş Tanasi".

Takıntılı Hayatının geçmiş dönemlerinde derin travmalar yaşamış olan Poyraz Musa, sürekli olarak takip edildiğini ve öldürüleceğini düşünür: "Geldiğim o günden beri o adamın bu adada olduğunu biliyorum. Bu adada uzun boylu bir kararlı gece gündüz dolaşüyor. Ben onu kovalıyorum, o beni kovalıyor. Hiç karşılaşmadık. Cin midir, peri midir, görüşemiyoruz. Beni çok korkutuyor bu adam. Yüzünü bir görsem. Şeytan mıdır, dost mudur, düşman mıdır, meraktan da çatlıyorum. Geceleri gözümeye uyku girmiyor, gece gelir de uykumda beni öldürür, diye. Kimi geceler de tabancam elimde uyuyup kalıyorum. Hep ölüm korkusu içindeyim. Bunca savaştan geriye kaldım, yüzlerce çarpışmaya girdim çıktım, yüzlerce ölümlerden ölüm beğendim, çok vaka yaşadım, hiç bu kadar korkmadım. Adam benim gölgem gibi".

Umutlu Ada sakinleri bölgeyi terk ettikten sonra adaya gelen diğer yerleşimciler kısa sürede orayı terk ederler. Poyraz Musa'ya göre Karınca Adası cennetten farksızdır ve bir gün adanın eskisi gibi hayat dolu olacağından ümitlidir: "Böyle bir cennet boş kalmaz doktorum. Gene dolacak, gene bu ada cıvıl cıvıl olacak?".

Vasili Atoynatanoğlu

(Uyumlu/Duygusal)

Karakter Yaşadığı adayla bütünleşmiş olan Vasili, mübadele yıllarında adayı terk eden hemşerilerine sitem eder ve onları hiçbir zaman anlayamaz. Teknesini sakladıktan sonra adanın ücra yerlerinde ve mağara kovuklarında yaşamaya başlar. Yaşadığı yalnızlıktan dolayı kendi kendisine ve kediyi konuşur. Kadınlara özlem duyduğu için adada bulduğu başörtülerini takıntı haline getirir ve her başörtüsü görüşünde kendisini bir kadınla sevişirken hayal etmeye çalışır. Yıllar önce ilişki yaşadığı Alik'i'nin Amerika'ya gitmesinin ardından, onun bir gün adaya geri döneceğini söylemiş olmasından dolayı da adadan ayrılmak istemez. Komşularının ve hemşerilerinin adayı terk etmelerinden dolayı suçladığı yabancıları, adaya ayak basar basmaz vurmaya karar verir. Sarıkamış ve Çanakkale cephelerinde savaşmış olan Vasili, masum insanların korkunç şekillerde öldürülüşünü görmüş ve süngüsüyle saldırdığı düşmanlarını onların gözlerinin içine bakarak öldürmek zorunda kalmıştır. Yaptığı hatalardan ders çıkarmış olan Vasili sıradan insanlardan çok daha duyarlı hale gelmiştir. Vasili, Poyraz Musa'nın adaya yerleşmesinin ardından uzun bir süre onu takip eder. Savaş yıllarında tanıdığı insanlara işkence etmiş olan bir yüzbaşının Poyraz Musa olduğuna kendisini inandırır. Poyraz Musa'yı

öldürerek masum insanların intikamını almak ister. Fakat aradan geçen belirli bir sürenin ardından Vasili, Poyraz Musa'nın kendisi gibi bir kaçak olduğunu ve onun da benzer acı tecrübeler yaşamış olduğunu öğrenir. Bunun üzerine Vasili Poyraz Musa'yı sever ve ona saygı duyar. Ne pahasına olursa olsun onu koruyacağına söz verir ve birlikte yeni bir hayat kurmaya çalışırlar.

ÖRNEK ANILAR

Başkaldıran Vasili, adayı terk eden komşularını anlamakta güçlük çeker ve iki devletin almış olduğu karara isyan eder: "Tekneler gözden silinip denizin arkasında yitince Vasili geldi çınarların altındaki uzun sedirin ucuna çöktü. Bütün ada hiç direnmeden kuzu kuzu gitmişti. Bir insan doğup büyüdüğü, bir parçası olduğu toprağını, denizini, evini, bahçesini, eliyle diktiği zeytin ağaçlarını, şeftalileri, kirazları nasıl bırakır da giderdi? Hiç direnmeden, sesini bile çıkarmadan, kuzu kuzu, yüreğindeki acıyı hiç dışa vurmadan..."

Düşünceli Adayı terk eden komşularını anlamaya çalışır ve onlara uzun süre kızgın kalamaz: "Acaba onlar acı duymuyorlar mıydı? Belki de, yüreklerinin ta derininde bir sevinç vardı da açığa vurmuyorlardı. Yeni bir diyara gitmek, yeni insanlar, yeni denizler, yeni balıkçılar görmek, Yunancadan başka bir dil duymamak, kim bilir, belki de özledikleri bir şeydi bütün bunlar. Ne olursa olsun, bir insanı toprağından koparıp almak, onun yüreğini koparıp almak gibi bir acı değil midir?"

Duyarlı "Ben, canlıdır, diye, balıkları bile canlıdır, diye öldürmek istemem, başka geçimim olsa. Ben bir balıkçıyım, Allah beni balıkçı yaratmış, kısmetimi de balıktan vermiş".

Hayalperest Adada yalnız başına kalan Vasili, zihninde kurduğu hayallerle moral tazeler: "Merdivenden bir tıkırtı geldi, gözlerini açtı, tam merdivenin başında Alikiyi gördü. Yalnız kalacağını bilmiş, Amerikadan binmiş vapura gelmişti. Onu görür görmez sarıldı, ardından da soyundular. Aliki özlemişti. Tahtaların üstünde oradan oraya yuvarlanarak yattılar. Pembe başörtüsünden insanı çıldirtan yoğun bir genç kız kokusu geliyordu. Koku geldikçe Vasili daha da azgınlaşıyordu. Öylesine azgınlaşıyordu ki, tahtaların üstüne bir sarışın, kıvrıkcık saçlı Aliki geliyor, o gidiyor bir Hariklika çirilçiplak giriyordu koynuna".

Canlı "Durmak istemedi ya, ılık bir yel burnuna yoğun bir kadın kokusu getirdi. Değirmene koştu, aynı hızla merdivenleri çıktı, çıkar çıkmaz da son basamakta zıncık, diye durdu. Orada ortada pembe başörtü yoğun kadın, yoğun kız memesi kokusunu daha yoğun yöreye dağıtıp duruyordu, kabarmış, pulları ışıdayarak... Başı döndü, yandaki direğe tutundu, yoksa merdivenden aşağı yuvarlanacak, değirmen taşının üstüne düşecekti".

Dostane "Hem konuşuyor, bu yalnız kediye yüreği yaralanarak acıyor, onu bütün sıcaklığıyla okşuyor, o okşadıkça da kedi mest gittikçe mırıltısını artırıyor, geriniyor, sırtüstü yatıyor, onu okşayan eliyle oynuyor, parmaklarını yalıyor, kucaklıyor, bir yandan da dönüp duruyordu".

Paranoyak Geçmişte yaşadığı travmatik anılar onu paranoyaklaştırmıştır. Poyraz Musa'nın, köyleri yakıp masum insanları öldüren yüzbaşı olduğunu düşünmektedir: "İşte bu yüzbaşı o zalim yüzbaşıydı. Bu dünyada bir gün bile soluk alma hakkı yoktu. İyi ki burada, bu adada tanrı onun ölümünü Vasiliye nasip etmişti. Oh ne güzel, dedi kendi kendine, oh, yarın sabah erkenden onu ne güzel, ne biçim öldüreceğim onu, diye sevindi. Güzel kedim, diye okşadı, hacağına sürünen kediyi. İyi ki onun eline geçmedin. Seni görür görmez öldürürdü. O bütün canlılara düşman. Beni, seni bu dünyada kimi görürse... Neee, o buraya mı geliyor? Telaşlandı".

Romantik "Vasili, denizin, tanyerleri ışıırken süt beyaz olmasını, arkasından da, güneş ilk ışığını gönderdiğinde de binbir renk menevişlenmesini, seher yelleri eserken incecik, insanı esrikleştiren bir kokuyla kokmasını, baharın ucu görüldüğünde ikiz tepelerin yamaçlarına gün vurduğunda da ilk açan sarı çiçeklerin dünyaya sarı, mis kokularını yaymasını, pembe kiraz, şeftal, yabangülü çiçeklerinin buğulu buğulu açmasını, denize yansımalarını, denizin pespembe dalgalanmasını ister".

Duygusal "Özlemek insanoğlunun en güzel duygularından biridir. Özlem umut gibidir ve yaratıcıdır. Özlem en güzel dünyalar kurmak, ulaşamadığımız dünyalara ulaşmaktır. İnsan özledikçe güzeldir".

Emir Selahaddin Sultan

(Açık/Uyumlu)

Karakter “Emir uzun boylu, kartal burunlu, hüznünlü iri ceren gözlüydü. Ayağındaki kundura yepyenydi, parlıyordu. Başındaki agel altın sırmaydı, güneşe gelince çakıp sönüyordu. Uzun sütbeyaz maşlahı kundurasının üstünü örtüyordu. Sağ kulağındaki altın halka onun bakır rengi, derin gamzeli yüzüne başka bir güzellik katıyordu. Simsiyah kıvrıcık sakalı, bakır rengi yüzü, çok uzun boyuyla, biraz önce Laliş koyağından çıkmış gelmiş, görkemli bir Sümer kralı heykeline benziyordu. Az sonra da gene bir tunç heykele dönüşecekti”. İstanbul’da ve Fransa’da eğitim almış olan Emir Sultan, sanata, tarihe ve felsefeye oldukça düşkündür. Yaşadığı bölgenin en saygın kişiliklerinden biridir. Bulunduğu bölgede yaşamış olan uygarlıkların eserlerini toplattırıp koleksiyon yapmaktadır. Emir Sultan Anadolu coğrafyasında yaşamış medeniyetlerle ilgili derin bilgi birikimine sahiptir. Arapça, Farsça, Süryanice, Kürtçe ve Türkçe bilmektedir. Anlatıda Poyraz Musa’nın koruyuculuğunu ve akıl hocalığını yapmaktadır.

ÖRNEK ANILAR

Bilge Poyraz Musa’ya birçok konuda öğüt veren Emir Sultan, bilgi birikimi ve söylemleriyle oldukça bilge bir karakter olduğunu gösterir: “İnsanlık çok eskidir oğlum. Milyonlarca, milyarlarca insan, milyarlarca düşünce yaratmışlar. Milyarlarca destan, türkü, şiir yaratmışlardır. Şu insanların birinci derdi de kendinin ve insanların gizine ulaşma çabası olmuştur. Bugün, insan evrende insanı bildiği kadar hiçbir şeyi bilmez. İnsan insan olduğundan bu yana öldürmekten, savaştan öğrenmiştir ya gene de öldürmüştür”.

Sadık Emir Sultan geleneklere sadık bir karakterdir. Kendisine sığınmış olan Poyraz Musa’yı suçu ne olursa olsun teslim etmez: “Emirin gözleri çakmak çakmaktı. Üçünün de gözlerinin içine, hiç konuşmadan, teker teker, uzun uzun baktı. Ötekiler dayanamadılar, baştaki en uzununu, "kusurumuzu bağışla sultanım. Bizden çok kişi öldürdü de, yoksa sultanımız, biz böyle bir hata işler miydik, gelir de senden, senden evine sığınmış bir kişiyi ister miydik. Bizi bağışla”.

Duyarlı Yezidilere yapılan haksızlığa hiçbir anlam veremez: “Bunlar şeytana, güneşe, toprağa, ateşe tapıyorlarmış. O şeytan ki Allaha başkaldırmış. Kim gördü şeytani, Allahın huzuruna kim gitti? Bir yandan bakarsan Yezidiler haklı. Vareden ve yaratan ki topraktır, güneştir, sudur, havadır. Yezidiler günde üç kere, bir sabah gün doğarken, bir kez de tam öğleyin, güneş tepedeyken, bir de gün batarken yönlerini güneşe dönerler dualarını okurlar. Yüzyıllardır bu insanlar öldürüldüler, o kadar sürgün edildiler, o kadar işkence gördüler, o kadar aşağılandılar gene de yılmadılar, tükenmediler”.

Bilinçli Emir Sultan, insanların ve halkların ortak değerlerine önem verir: “Ben Yezidi değilim, ama onların direnme güçlerini, insanlıklarını, dostluklarını seviyorum, onların dirençlerine saygı duyuyorum. Onlar adam öldürmezler. Adam öldürenler Yezidilikten çıkarılırlar. Onlar savaşı bir toplu kırım sayarlar. Savaşa katılmamak için direnirler. Yüzyıllardır kan revan içindedirler, durmadan durmadan kanları, seller gibi akmıştır”.

Bilgili “Emir coşunca Arapçadan Süryaniceye, Süryaniceden Kürtçeye, Kürtçeden Farsçaya geçiyor, en sonunda da gene Arapçada karar kılıyordu”.

Dostane Birçok insanın ölümüne sebep olmuş olan Poyraz Musa’dan yanında kalmasını ister: “Burada, benim yanımda kal. Ben çok büyük şehirler gördüm. Aşağı yukarı, bütün Avrupanın şehirlerinde yaşadım, böyle güzel, sıcak, insanca bir yaşamı hiçbir yerde bulamadım. Sonra her şeyi bıraktım çöle döndüm. Şimdi cerenleri evcilleştiriyorum. Şimdiden bir sürü cerenim var. Yakında sürü çok daha büyüyecek. Ben cerenleri evcilleştirmenin gizine erdim. Eski türkülere bakarsan Ninovalılar da cereni evcilleştirmişler, Sümer, Babil kralları hep ceren sütü içerlermiş. Ben de içiyorum. Benimle kal burada. Benim kabilem çok geniş. Taa buradan Akdeniz kıyılarına, Filistin çöllerine, Zeytin dağına kadar. Aşağı yukarı bütün Arabistana yayılmış bir kabile. Her yıl bütün aşiretleri dolaşmak zorundayım. Birlikte dolaşırız”.